

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

03.01.2014 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

investor.bg

✓ 2014 година през погледа на бизнеса

Вижте очакванията на работодателите за икономиката на страната през новата година

Каква година ще бъде 2014-а за бизнеса? Какви са очакванията на мениджърите за бизнес средата, пазара на труда, инвестициите и какви ще бъдат условията за правене на бизнес през годината.

Представяме ви очакванията на фирмите за 2014 година през погледа на три работодателски организации – Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ), Българска търговско-промишлена палата (БТПП) и Българска стопанска камара (БСК).

Бизнес климатът

През 2014 година се запазва положителното – макроикономическата стабилност и ниските данъци, смята председателят на Асоциация на индустриалния капитал Васил Велев. Той отчита подобрение на отношението на държавата към предприемачеството – има стремеж за своевременно разплащане с бизнеса по изпълнени поръчки, както и своевременно възстановяване на ДДС. В дисонанс с влошената перспектива по кредитния ни рейтинг от S&P, лихвите по новите емисии ДЦК са устойчиво ниски и са най-добри в Южна Европа, а индексите на БФБ растат не символично – SOFIX, например, е нараснал за една година с над 40%. Това безспорно говори за доверие от страна на инвестиционната общност към публичните ни финанси и капиталовия ни пазар.

Имаме основания да сме оптимисти. Вярваме, че диалогът ни с институциите е конструктивен и ефективен и ще се развива успешно през следващата година, каза Васил Велев за Investor.bg.

АИКБ представи редица становища и мерки за по-добро регулиране и намаляване на административната тежест за бизнеса, мерки срещу неформалната икономика по отношение на образованието, еврофондовете и други, които се възприемат добре от държавната администрация. Например предложението на асоциацията за начисляване на ДДС от малките фирми при касово изпълнение бе прието и от тази година е вече уредено със законова възможност. Същото важи и за редица предложения, свързани с усъвършенстване на т.нар. единна данъчно-осигурителна сметка. Даже се постави началото на отлаганата повече от 10 години реформа на таксата за битови отпадъци. В процес на изпълнение са и редица мерки, приети от правителството за отмяна или облекчаване на регулаторни режими. Не е изненада, че последното измерване на бизнесклимата от НСИ сочи ръст с 1,7%.

Но много важни промени, като въвеждането на задължителна и ефективна предварителна и последваща оценка на въздействието на нормативните актове, реален и осезаем напредък при въвеждането на електронното управление, намаляването и отменянето на редица такси, по-доброто регулиране на естествените и разграждане на изкуствените монополи, реформа при обществените поръчки за облекчаване на достъпа на МСП и ограничаване на корупцията останаха за настоящата година. Бързият напредък в тези сфери ще е решаващ за запазването на тренда.

Има предпоставки за обръщане на тенденцията към увеличаване на заетостта

Бизнесът оценява прогнозата на правителството за запазване на равнището на заетост и безработица като реалистична. Това се подкрепя категорично и от данните, изнесени от НСИ по отношение на пазара на труда. Проучвания и данни от реалния сектор показват тенденция за запазване на равнището на безработицата. Въпреки това членовете на АИКБ планират малък ръст в числеността на персонала през следващата година, както и увеличение на възнагражденията. Има предпоставки за обръщане на тенденцията към увеличаване на заетостта. Активните политики за подобряване на средата за бизнес и за насърчаване на заетостта могат да ускорят процеса, а непремереното увеличение на минималната работна заплата - да го забавят.

Потреблението и покупателната способност - ще има не голям ръст

Потреблението и покупателната способност се увеличават пропорционално на заетостта. Безработицата неминуемо оказва негативно влияние върху потреблението и покупателната способност на българина, което представлява и сериозна пречка за развитие на българския бизнес. Известно компенсират идва от ръста на пенсиите и на средната работна заплата. Несигурността пред бизнеса и домакинствата, продиктувана както от външни, така и от вътрешни фактори, водят по-скоро до ръст на спестяванията, отколкото до ръст в потреблението. Очакваме умерен ръст на потреблението, базиран на повишаването на доходите на по-ниско платените работещи в България, както и на постепенното обръщане на негативните очаквания на хората за икономиката към умерено позитивни.

Заплащането на труда

По отношение на средномесечната заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение очакванията на АИКБ за 2014 г. са за 4-5% ръст. По този показател ние сме сред първите в Европа. Причина за това е ниската база и големият натиск за догонване, а не толкова ръста на производителността. Откакто сме член на ЕС, възнагражденията у нас

нарастват с по-бърз темп от производителността, което не може да продължава вечно, без да се влоши конкурентоспособността ни. За това „принос“ има и непремереното увеличение на МРЗ – едно вредно за икономиката на България решение. На първо място – ръстът на brutния вътрешен продукт е символичен. На второ – в рамките на последните две и половина години минималната работна заплата беше увеличена с повече от 40 процента. На трето – известно е, че инфлацията за тази година е с отрицателен знак, т.е. имаме дефлация и следователно покупателната способност на минималната работна заплата не е намаляла, а напротив – тя се е увеличила. Следователно нямаме налице нито една икономическа причина размерът на минималната работна заплата да бъде увеличаван.

Това увеличение на минималната работна заплата прави трудно наемането на нискоквалифицирана работна ръка в редица икономически сектори и общини и води до допълнително съкращаване на нископлатени работни места, от една страна, и до разрастване на сивия сектор, от друга. Позицията на асоциацията е за договаряне на диференцирани стойности на МРЗ по икономически дейности. Минималната работна заплата е функция на реалната икономика. Като такава тя следва да е обвързана с производителността на труда и да се разглежда приоритетно като икономически обоснована величина, а не като средство за разрешаване на социални проблеми.

Инвестиционните намерения

Очакваме ръст. В съществуващите предприятия те ще са предимно в технологична модернизация и енергийна ефективност и по-малко в капацитет, поради бавното възстановяване на европейската икономика. По-значим резерв има в привличането на нови инвестиции „на зелено“. Необходимостта от реиндустриализация на Европа е все по-осъзната. Не трябва да изпускате възможността изгодна да позиционираме страната си като инвестиционна дестинация в този процес. АИКБ подкрепя данъчната стабилност при ниски равнища на данъчните ставки, като я оценява като един от основните фактори за привличане на инвестиции и за осигуряване на условия за икономически растеж. От друга страна обаче недобрата бизнес среда и тромавото административно обслужване отблъсква инвеститорите от страната ни. С оглед привличането на инвестиции са нужни сериозни промени в административното обслужване, разширяване на обхвата на електронните услуги, които могат да се използват от бизнеса и въвеждането на електронното правителство като цяло. Като представители на реалния сектор, на индустрията, искаме ясно да заявим - смяната на три правителства годишно и сериалът с протести и контрапротести и прочие борби за оглозгания кокал, вместо концентриране на общественото внимание и натиск за истински реформи, не спомагат за привличане на инвеститори, смята Велев.

В кои сфери се очаква да бъдат съсредоточени по-голяма част от вложенията?

Не се очертават хитове и балони като при недвижимите имоти и капиталовия пазар преди кризата и ВЕИ-тата по-късно. С потенциал и набрана скорост са туризмът и селското стопанство, ИТ-секторът, машиностроенето и електротехниката, текстилът, инфраструктурата. Държавата може да влияе на процеса чрез по-добра и неутрална бизнес среда, при която да се изляват конкурентните предимства. Както и с по-добро управление на публичните фондове - например в селското стопанство. Там досега неправилно се насърчаваха основно дейности с малко персонал и малка добавена стойност като зърнопроизводство и технически култури за сметка на производството на плодове и зеленчуци и животновъдство.

Експортните политики

Многократно сме предлагали държавата да подпомогне участието на българските предприятия на международни форуми (изложби, панаири, експозиции и т.н.) и това вече се прави. Необходима е обаче повече гъвкавост. Подпомагането се изразява в поемане на част от разходите за участие на българските предприятия, но само в определени изложения, а не там, където за предприятията е най-полезно.

След срещата ни с министъра на външните работи и оповестените реформи за икономизиране на външната ни политика, очакваме и активизиране на българските посланици и службите по търговско-икономическите въпроси в чужбина с оглед на защитата на интересите на българските компании в съответната страна и насърчаване на стокообмена. БАЕЗ и ББР следва да предоставят по-атрактивни възможности за експортното застраховане и експортното кредитиране за МСП в България. Изобщо очакваме една по-прагматична външна политика, насочена към интересите на българската икономика.

За усвояването на еврофондовете

Ролята на еврофондовете за подобряване на бизнес средата трябва да търсим при проблемите с инфраструктурата, образованието и доброто управление. Така например, като казваме, че София не е България, да си отговорим на въпроса кое е по-важно - метро в София или магистрала в България? Или пристанище? Или летище? За образованието пак да повторим – трябва ни инженери и техници. Що се отнася до доброто управление, ще е от огромна обществена полза ако медиите със същото настървение с което търсят отговор на въпроса „КОЙ предложи?“ потърсят отговор и на въпроса „ДОКЪДЕ стигнахме с електронното правителство?“

Въпреки известните неблагоприятия, като цяло усвояването на еврофондовете се подобрява. Това е нормално и естествено – трупаме опит, административен капацитет, учим се от грешките. В това отношение с най-осезаем прогрес и полза за бизнеса е Оперативна програма „Конкурентоспособност“. Най-накрая българският бизнес беше чул и отклонени средства от програмата за изграждане на сгради /Технопарк/ бяха възстановени за технологична модернизация и иновации в предприятията. Очакваме за следващия програмен период и ограничаване на пиленето на ресурс в скъпо струващи и потъващи в банковата система схеми за финансов инженеринг за сметка на доказалите се като високоефективни и търсени от бизнеса схеми за технологична модернизация, енергийна ефективност, иновации и насърчаване на износа.

Общо за еврофондовете - без решение на този етап остават проблеми като третирането на МСП като големи предприятия и свързаните с това ограничения, прекомерната изискуемост на банкови гаранции, липсата на бърз и ефективен механизъм за разрешаване на спорове по наложени финансови корекции.

За Бюджет 2014

Асоциацията на индустриалния капитал в България счита, че прогнозата за 1,8% ръст на БВП е оптимистична - тя би се изпълнила само при благоприятни външни условия за българския износ, както и в случай, че мерките за увеличаване на вътрешното потребление и за по-добро регулиране дадат резултат. Прогнозата ни е за 1,3-1,5 % ръст на БВП за 2014 г. Държавният бюджет на Република България за 2014 г. е с напрегната, но изпълнима приходна част. Планиран е изпреварващ ръст на приходите от ДДС, като се разчита на взетите, включително законодателни, мерки за ограничаване на сивия сектор и данъчните измами. Ръстът в приходите от акцизи, респективно – в ограничаването на контрабандата, можеше да е и по-амбициозен.

Ние подкрепяме данъчната стабилност при ниски равнища на данъчните ставки, и считаме, че планираният дефицит от 1,8 на сто е разумен баланс между необходимостта от стриктна фискална дисциплина и желанието за насърчаване на икономическия растеж и подобряването на жизнения стандарт. В същото време е необходимо да има ясна воля да не се позволи увеличаването на дефицита при евентуално неизпълнение на приходната част на бюджета. Поддържаме планирането на мерки и действия в тази посока, но предупреждаваме, че в никакъв случай не трябва да се стига до изтеглянето на ликвидни средства от българската икономика – т.е. всяко забавяне на плащания от държавата към изпълнители и бенефициенти, на ДДС и др. не трябва да се допуска. АИКБ настоява този натиск да бъде посрещнат за сметка на повишаване на ефективността на администрацията и на намаляването на разходите за нейното функциониране, а не за сметка на плащания към бизнеса или свиване на инвестициите.

Плюс на разходната част е стремежът за ограничаване на средствата, съпроводен с реформи в МВР, както и увеличаване на разходите за образование и наука. Очакваме акцентът да е върху професионалното образование, инженерно-техническите специалности, приложната наука.

Не подкрепяме и оценяваме като грешка спирането на пенсионната реформа. Разходите в социалната сфера трябва да са по точно фокусирани и да стимулират полагането на труд.

Нямаме никакви притеснения относно управлението на държавния дълг и валутния борд. Всякакви апокалиптични сценарии и прогнози за „сгромолясвания“ се квалифицират от бизнеса като неадекватни и безотговорни.

Очакванията на фирмите за бизнес климата през 2014 година са предпазливо оптимистични, заявява председателят на Българска търговско-промишлена палата Цветан Симеонов, като цитира извършеното проучване на палатата по методика на Европалати (Асоциацията на европейските палати). От 607 анкетирани фирми, от които 432 от промишлеността, 175 от сферата на услугите, от общия брой фирми 436 експортно ориентирани, резултатите са следните: За 47,6% от анкетираните бизнес климатът през 2014 г. ще се подобри, при 39,7% в прогнозите за 2013 г. Фирмите, които прогнозираят бизнес климатът да остане без промяна, са 35,7%. Трябва обаче да се има предвид, че до 50% от особено оптимистичните очаквания на българските фирми не се реализират през следващата година, така че не бива на базата на това изследване да се правят твърде оптимистични прогнози. Считаме, че може да се очаква скромнен растеж.

При 12,9% очаквана безработица за 2013 г., през 2014 г. се очаква тя да намалее до 12,6%, т.е. очаква се ръст в заетостта с 0,5% - което е около 20 хил. души. 26,1% от анкетираните от БТПП фирми смятат, че заетостта ще се увеличи, а 62,8% - че заетостта ще остане без промяна. Едва 11,1% считат, че заетостта ще спадне.

Считаме, че твърде много се залага на социалните програми, които ще бъдат пуснати, но тяхната ефективност не винаги оправдава парите, които се харчат. Затова ние смятаме, че без решителни мерки в опростяване на тежестите и формалностите първо за малките и средни предприятия, а след това и за цялата икономика на България, нищо добро не ни очаква през следващата година. Още повече, че отново по много показатели България е на последно място – по доходи, по производителност на труда.

Всичко това може да се подобри само с решителни стъпки за подобряване на икономическата среда в България. Ефектът няма да е незабавен, а ще мине известно време. Затова колкото по-скоро се направи – толкова по-добре. За улеснение на управляващите сме изпратили дълъг списък от такива предложения, които ще улеснят живота на малките и средни предприятия и ще им дадат възможност да се концентрират върху предприемаческа и креативна дейност. Ще се радваме, ако в този случай управляващите не се ограничат само до коментари по това, което сме им предложили, а се помисли и поработи точно за това да се осигури добра икономическа среда. Тогава ще може безработицата да бъде намалена, а заетостта – увеличена.

За потреблението и покупателната способност може да се съди само по прогнозни данни. От проучването на БТПП се прави извод, че приходите от продажби в страната през 2014 г. ще нараснат за 33,7% от фирмите, при 30,7% през 2013 г. Без промени прогнозираят 49,1% от фирмите, при 49% през 2013 г. Песимистите намаляват от 20,3% през 2013 г. на 17,2% през 2014 година. Изводът е, че потреблението няма да се промени съществено.

Една от причините за ситуацията на вътрешния пазар и ниските очаквания за продажби в страната е точно това, че няма достатъчно средства в голяма част от обществото. Но причините не се изчерпват с това. Голямата причина е сериозната степен на несигурност в политическата обстановка, заради което се отлагат инвестиционни планове, заради което продължават да се натрупват средства в банки и да се ограничават и гражданите и фирмите в правене на нови стъпки. Затова е важно икономическата среда да бъде по-сигурна. По никакъв начин това няма да се постигне с непредсказуеми действия като изненадващото налагане на 20% такса върху приходите от възобновяеми енергийни източници, които не са взети предвид в плановете на компаниите, които са инвестирани. Във всички страни обичайно действието е занаят, а не ретроактивно. Не изключваме решението да не издържи една съдебна проверка за това дали е основателно или не.

Заплащането на труда трябва да е обвързано с производителността

Административното увеличаване на заплащането, например на МРЗ, води до дисбаланс в заплащането на всички служители в една фирма, и при непроменена производителност на труда се пристъпва към съкращения на ниско квалифицираните служители. Минималната работна заплата е работна заплата, измерител на количеството и качеството

на положения труд, а не помощ за бедни. Работната заплата трябва да отразява повишаването на производителността на труда, на качеството на труда, интензивността, за да могат хората, които го упражняват, да защитят по-високи доходи.

Минимални са очакванията за инвестициите. В трите направления, които най-много затрудняват бизнеса - липсата на добра администрация, в т. ч. електронно правителство, твърде подвижното законодателство и липсата на достъп до финансиране, не е постигнат съществен напредък. При това положение не е изненадващо да се отлагат нови инвестиции и да се отлагат планове за разширяване на съществуващи, въпреки отличните други макроикономически показатели на страната. Това забавяне и липсата на бързи реформи, вероятно е една от сериозните причини за намаляване на перспективата по рейтинга за България.

При основните макроикономически показатели, заложи в Бюджет 2014 година, отново прави впечатление в последно време, че има нужда от по-качествена работа и по-стриктно изпълнение на задълженията на органите, които трябва да осигурят контрола по събирането на приходите в бюджета. Там се крият сериозни резерви, в т. ч. работещите в митниците, в общественото осигуряване и всички органи, от които зависят приходите в бюджета.

Наченки на оптимизъм в икономиката показва годишната анкета на Българската стопанска камара (БСК). Българската икономика се оттласква от дъното, сочат резултатите от традиционната годишна анкета сред членовете на камарата. Проучването е проведено сред 462-ма мениджъри и собственици на компании.

Макар 39% да предвиждат застой в икономическите процеси през 2013 г., анкетата показва наченки на оптимизъм – 33% очакват възстановяване на растежа над 1,5%, докато през 2012 г. оптимистично настроени са били едва 16 на сто от анкетираните. Категорично се обръща и тенденцията сред отговорилите „очаквам задълбочаване на кризата“ – през миналата година далите такъв отговор са били два пъти повече (51%) спрямо 2013 година (25%).

По отношение на бизнес плановите за 2014 г. най-сериозна активност фирмите планират при разработването на нови продукти и услуги, търсенето на нови пазари и увеличаването на обема на производството. Всеки втори анкетиран декларира, че възнамерява да инвестира в развитие и обучение на персонала, което е показател за осъзнаването на ключовата роля на човешките ресурси за постигането на конкурентоспособност.

Мениджърите са предпазливи по отношение на плановите си за нови кредити (18,8%), ръст на работните места (32%) и инвестиции в производствени мощности (39%).

Обръща се тенденцията спрямо 2012 г. по отношение на намерението на мениджърите да ползват европейските фондове за развитие на своята дейност. 59% от анкетираните планират да кандидатстват през 2014 г. с европроекти, 25% нямат подобно намерение, а 16% все още не са решили. За сравнение, през 2012 г. планове за кандидатстване с европроекти са декларирали едва 24% от анкетираните, докато преобладаващото мнозинство (67%) не са имали подобни намерения.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Велев: Падне ли плоският данък, ще скочи сивата икономика

Какви са очакванията на бизнеса за 2014 г. и накъде ще се развива българската икономика след кризата? Потърсихме отговорите на тези и други въпроси от председателя на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев.

- Г-н Велев, как ще коментирате проучвания сред бизнеса, според които голяма част от мениджъри и собственици са готови да увеличават заплатите на своите служители през 2014 г.?

- Според проучване сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) най-голям е делът на предприемачите, които през тази година ще запазят равнищата на възнагражденията. Следват тези, които ще увеличават заплатите, и най-малък е делът на намаляващите ги.

- На какво се дължи това - на очакван ръст в икономиката?

- Предвижданията са за увеличаване на продажбите - 47%, докато само 8% посрещат годината с нагласи за спад. Останалите 45 процента очакват същите резултати като за 2013 г. 39% от участниците в анкетата на асоциацията пък се надяват на повишаване и на печалбите от дейността си, а 16% очакват намаляване. Въобще нагласите са по-скоро към предпазливост - без особено резки движения. От тези допитвания ние правим извода, че голяма част от ръста в продажбите няма да се заделят за печалби, а за повишаване на възнагражденията на служителите. Ще се повиши ръстът на производителността на труда, персоналът ще расте с по-бавни темпове, отколкото възнагражденията. Това е и следствие от натиска, който имаме, откакто сме членове на Европейския съюз от 2007 г.

- Това означава ли, че най-после тръгваме към така чаканото повишаване на производителността на труда, където сме на последно място в Европа?

- Последница от кризата е преди всичко оптимизирането на числеността на персонала. Сега предприятията произвеждат горе-долу същата по обем продукция, както и преди кризата, но с доста по-малко работници - около 500 хил. по-малко. За да върнем заетостта на нивата преди 2008 г. ще са нужни доста нови инвестиции и разширяване на пазарите. Да, сега производителността на труда е по-висока, отколкото преди кризата.

- Очаквате ли това да се запази и да се развие в следващите години, да не е просто еднократен ефект при излизане от кризата?

- Нямаме друг избор. България продължава да бъде на последно място в ЕС като производителност и ефективност на трудовия процес. Нямаме друг път за развитие и стъпка по стъпка всяка година трябва да се развиваме основно чрез инвестиции във високотехнологични производства и иновации. Както и в подобряване на организацията и управлението на производствения процес.

- Показателят обаче, който най-чувствително измерва подобряването на благосъстоянието и връщането към растящо производство, е увеличаването на работните места. Какви са вашите прогнози?
- Всъщност досега работните места намаляваха години наред, включително и през 2013 г. Има обаче тенденция за пречупване на този тренд, за спиране на загубата на работници. Предвижданията на асоциацията на индустриалния капитал е лек спад на безработицата и евентуално неголям ръст на заетостта. На тенденциите и в двете посоки влияят различни фактори. Един от тях е непремереното увеличение на минималната работна заплата от т. г. с близо 10%, което ограничава възможностите за нарастване на заетостта. Това ще действа задържащо на наемането на нови работници, защото високоплатените работни места ще бъдат все по-трудно достъпни. А нискоквалифицираният персонал все по-трудно ще бъде наеман, защото трябва да му се осигури заплащане, което не съответства на неговите възможности и на произведената продукция. В другата посока - за ускоряване на тенденцията към увеличаване на заетостта пък действа подобряването на бизнес средата и достъпът до финансиране.
- Достъпът до финансиране е доста голям проблем предвид факта, че бизнесът не иска кредити. Как се излиза от тази задънена улица?
- Да вземем например оперативна програма "Конкурентоспособност". Там нещата вървят доста добре и парите се усвояват. Направен беше добър пробив с последните две схеми, особено що се касае до малките и средните предприятия. 23 декември 2013 г. беше последният срок за предаване на проекти и предложения. Т. е. много проекти от досегашния програмен период ще се приемат и изпълняват през тази година. Това ще запълни вакуума през първото полугодие на 2014 г., когато ще липсва европейско финансиране. Трябва обаче ясно да се каже, че все още непубликуваните регламенти и поради това забавянето на програмата за следващия програмен период идват от Европейската комисия, ЕП и ЕС. След като регламентите за еврофондовете станат факт, тогава се подписва споразумението за партньорство и чак след това да се одобряват в окончателен вид оперативните програми. Това забавяне по никакъв начин не е по вина на българската администрация и е във всички държави на ЕС. За България това забавяне има обаче и положителен ефект - през това време ще се изпълняват двете схеми, за които споменах - "Технологична модернизация" и "Иновации в предприятията", и ще запълнят празното пространство откъм финансиране от началото на годината. И вече през втората половина на 2014-а се надявам да бъдат пуснати първите схеми от новия програмен период до 2020 г. Друга важна програма е "Човешки ресурси" и новата "Образование и наука", която още не е одобрена. За щастие в "Човешки ресурси" средствата до голяма степен вече са изразходвани.
- Да се върнем на липсата на инвестиции, което е основна причина за ниския ръст. Ще се променят ли нещата, има ли индикации за инвеститорски интерес?
- Да, предвиждаме ръст, но няма да е голям, що се отнася до вече съществуващи предприятия. Това сочи анкетата сред бизнеса на АИКБ. 34% предвиждат ръст на вложенията, 29% - спад, 37 запазват досегашното положение. Анализът въз основа на тези данни е, че продажбите все още не са достигнали нивата преди кризата. Съществуващите предприятия имат достатъчно капацитет и инвестициите ще отидат за модернизация, енергийна ефективност или нещо друго. За да има по-осезаем ръст в инвестициите, трябва да се привлича финансиране "на зелено". Това означава нови вложения, а не във вече съществуващи предприятия. Така ще се завоюват и нови пазари. Затова е много важен бизнес климатът и политическата обстановка в страната. Безкрайните протести и честа смяна на правителства не подобряват нито бизнес средата, нито дават сигурност на бизнеса да инвестира.
- Това твърдят и макроикономистите - че бизнесът след 2014 г. няма да бъде същият. Успешни ще бъдат качествено нови проекти и идеи, това ли е бъдещето?
- Този процес не е спирал, той не е нещо ново за бизнес средите. В същото време не очакваме тази година да се появят нови инвестиционни балони в определени сфери, което е добра новина. България има шанс да поеме голяма част от реинвестициите в Европа. Но трябва да предложим конкурентни условия и да ги рекламираме. Имам предвид макроикономическата стабилност, но без подобряване на бизнес средата и стабилизиране на политическата обстановка няма да се получи. Въвеждането на електронното правителство, намаляването на административните прегради увеличават този шанс. България излъчва много повече положителни сигнали, отколкото отрицателни.
- Очаквате ли да има повишаване на данъчната тежест, имам предвид споменатия от БСП 15% налог за богатите?
- По този въпрос парламентът е разделен и мисля, че предложението, доколкото е сериозно, няма да мине. Не би трябвало плоският данък да бъде променен и се надявам, че това няма да се случи. Той е постижение и трябва да бъде пазено, имаме много аргументи в тази посока. Освен всичко друго, плоският данък намалява сивия сектор в икономиката.
- Очаквате ли да се активизира борбата със сивия сектор?
- Растежът преди кризата до голяма степен не беше устойчив. Дължеше се до голяма степен на финансови и имотни инвестиции и на практика се оказаха балони, които се спухаха. В този смисъл борбата срещу сивия сектор не е спирала. В бюджета за т. г. се предвиждат приходи от ДДС в много по-голям размер, отколкото би се получило чисто аритметически, ако сложим инфлацията и ръста на БВП и потреблението. Очевидно се разчита на по-голяма събираемост, която ще дойде и в резултат на приетите промени в закона за ДДС. Имам предвид обратното му начисляване при зърнените и техническите култури. Или пък засиления контрол при придвижването на стоки с повишен фискален риск. Тези промени вече са законодателен факт и на тях се разчита да се пълни бюджетът. Това ще намали и сивия сектор. В това отношение не е толкова амбициозна обаче борбата с контрабандата, защото в противен случай ръстът при акцизите би могъл да бъде много по-голям.
- Това правителство беше критикувано още от самото начало за прекалено оптимистични очаквания в приходната част на бюджета. Вие май мислите обратното?

- Това правителство беше критикувано през миналата година най-вече за актуализацията на бюджета. Но от АИКБ заявихме още когато беше приет бюджетът за 2013 г., че той е нереалистичен, че е надут предизборен бюджет. В него например се предвиждаше ръст в икономиката близо 2%, което е абсурд. И ние го казахме през есента на 2012 г., когато той се приемаше. Сега статистиката още не се е произнесла окончателно, но очакванията са изпълнението да бъде около 0,5%. В този смисъл актуализацията му беше закономерна. Бюджетът за 2014 г. пък беше атакуван като прекалено амбициозен. Той наистина е амбициозен, но е изпълним, за разлика от миналогодишния.

money.bg

✓ Бизнесът очаква запазване на нивата на заплащане

Ако сте служител в някоя българска компания и се чудите как ще се движат месечните възнаграждения през новата година, то можем да Ви кажем: или няма да се променят, или ще растат. Или поне такива са нагласите на бизнеса, измерени от Асоциацията на индустриалния капитал в България. Според председателят ѝ Васил Велев, който коментира последното проучване на организацията пред в. "Стандарт", най-голям е делът на предприемачите, които през тази година ще запазят равнищата на възнагражденията. Позитивното е, че ги следват тези, които ще увеличават заплатите. А най-малък е делът на компаниите, които възнамеряват да ги намалят.

Велев обяснява тези нагласи с очакванията за повече продажби през 2014г. "Предвижданията са за увеличаване на продажбите - 47%, докато само 8% посрещат годината с нагласи за спад. Останалите 45 процента очакват същите резултати като за 2013 г.", коментира той. Според него 39% от участниците в анкетата на асоциацията се надяват на повишаване и на печалбите от дейността си, а 16% очакват намаляване. "Въобще нагласите са по-скоро към предпазливост - без особено резки движения. От тези допитвания ние правим извода, че голяма част от ръста в продажбите няма да се заделят за печалби, а за повишаване на възнагражденията на служителите.", разяснява председателят на АИКБ.

И тук има логично обяснение според Велев: по-голяма част от фирмите в България през годините съкратиха ненужните служители, а новопостъпилите финансов ресурс ще им бъде нужен за запазване на останалите работници. "Последица от кризата е преди всичко оптимизирането на числеността на персонала. Сега предприятията произвеждат горе-долу същата по обем продукция, както и преди кризата, но с доста по-малко работници - около 500 хил. по-малко", казва още той.

Експертът предвижда и запазване на ръста на инвестициите с опция за леко повишаване. Според проучване на представляваната от него асоциация 34% от членовете предвиждат ръст на вложенията, 29% - спад, а 37 ще запазят досегашното положение. "За да има по-осезаем ръст в инвестициите, трябва да се привлече финансиране "на зелено". Това означава нови вложения, а не във вече съществуващи предприятия. Така ще се завоюват и нови пазари. Затова е много важен бизнес климатът и политическата обстановка в страната", казва още Велев

dir.bg

✓ Васил Велев: Бюджет 2014 е амбициозен, но и изпълним

Според проучване сред членовете на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) най-голям е делът на предприемачите, които през тази година ще запазят равнищата на възнагражденията.

Следват тези, които ще увеличават заплатите, и най-малък е делът на намаляващите ги. Това казва пред в. "Стандарт" председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев. "Предвижданията са за увеличаване на продажбите - 47%, докато само 8% посрещат годината с нагласи за спад. Останалите 45 процента очакват същите резултати като за 2013 г. 39% от участниците в анкетата на асоциацията пък се надяват на повишаване и на печалбите от дейността си, а 16% очакват намаляване. Въобще нагласите са по-скоро към предпазливост - без особено резки движения", казва още той и подчертава: От тези допитвания ние правим извода, че голяма част от ръста в продажбите няма да се заделят за печалби, а за повишаване на възнагражденията на служителите. Ще се повиши ръстът на производителността на труда, персоналетът ще расте с по-бавни темпове, отколкото възнагражденията. Това е и следствие от натиска, който имаме, откакто сме членове на Европейския съюз от 2007 г.

Според Велев "растежът преди кризата до голяма степен не е бил устойчив". "Дължеше се до голяма степен на финансови и имотни инвестиции и на практика се оказаха балони, които се спухаха. В този смисъл борбата срещу сивия сектор не е спирала. В бюджета за т. г. се предвиждат приходи от ДДС в много по-голям размер, отколкото би се получило чисто аритметически, ако сложим инфлацията и ръста на БВП и потреблението. Очевидно се разчита на по-голяма събираемост, която ще дойде и в резултат на приетите промени в закона за ДДС. Имам предвид обратното му начисляване при зърнените и техническите култури. Или пък засиления контрол при придвижването на стоки с повишен фискален риск. Тези промени вече са законодателен факт и на тях се разчита да се пълни бюджетът. Това ще намали и сивия сектор. В това отношение не е толкова амбициозна обаче борбата с контрабандата, защото в противен случай ръстът при акцизите би могъл да бъде много по-голям", подчертава Велев.

По отношение на оптимистичните очаквания в приходната част на бюджета той казва следното: Това правителство беше критикувано през миналата година най-вече за актуализацията на бюджета. Но от АИКБ заявихме още когато беше приет бюджетът за 2013 г., че той е нереалистичен, че е надут предизборен бюджет. В него например се предвиждаше ръст в икономиката близо 2%, което е абсурд. И ние го казахме през есента на 2012 г., когато той се приемаше. Сега статистиката още не се е произнесла окончателно, но очакванията са изпълнението да бъде около 0,5%. В този смисъл

актуализацията му беше закономерна. Бюджетът за 2014 г. пък беше атакуван като прекалено амбициозен. Той наистина е амбициозен, но е изпълним, за разлика от миналогодишния. /БГНЕС

dnes.bg

✓ Каква година ще бъде 2014-а за бизнеса?

Вижте очакванията на работодателите за икономиката ни

През 2014 година се запазва положителното – макроикономическата стабилност и ниските данъци, смята председателят на Асоциацията на индустриалния капитал Васил Велев. Той отчита подобрене на отношението на държавата към предприемачеството – има стремеж за своевременно разплащане с бизнеса по изпълнени поръчки, както и своевременно възстановяване на ДДС.

"Имаме основания да сме оптимисти. Вярваме, че диалогът ни с институциите е конструктивен и ефективен и ще се развива успешно през следващата година", каза Васил Велев. Важни промени обаче са останали за настоящата година - въвеждането на предварителна и последваща оценка на въздействието на нормативните актове, реален и осезаем напредък при въвеждането на електронното управление, по-доброто регулиране на естествените и разграждане на изкуствените монополи.

Има предпоставки за обръщане на тенденцията към увеличаване на заетостта

Бизнесът оценява прогнозата на правителството за запазване на равнището на заетост и безработица като реалистична. Това се подкрепя категорично и от данните, изнесени от НСИ по отношение на пазара на труда. Проучвания и данни от реалния сектор показват тенденция за запазване на равнището на безработицата. Въпреки това членовете на АИКБ планират малък ръст в числеността на персонала през следващата година, както и в увеличението на възнагражденията. Има предпоставки за обръщане на тенденцията към увеличаване на заетостта. Активните политики за подобряване на средата за бизнес и за насърчаване на заетостта могат да ускорят процеса, а непремереното увеличение на минималната работна заплата - да го забави.

Потреблението и покупателната способност - ще има неголям ръст

Потреблението и покупателната способност се увеличават пропорционално на заетостта. Безработицата неминуемо оказва негативно влияние върху потреблението и покупателната способност на българина, което представлява и сериозна пречка за развитие на българския бизнес. Известно компенсират идва от ръста на пенсиите и на средната работна заплата.

Несигурността пред бизнеса и домакинствата, продиктувана както от външни, така и от вътрешни фактори, води по-скоро до ръст на спестяванията, отколкото до ръст в потреблението. Очаква се умерен ръст на потреблението, базиран на повишаването на доходите на по-нископлатените работещи в България, както и на постепенното обръщане на негативните очаквания на хората за икономиката към умерено позитивни.

Заплащането на труда

Очакванията на АИКБ за 2014 г. са за 4-5% ръст на средномесечната заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение. По този показател ние сме сред първите в Европа. Причина за това е ниската база и големият натиск за догонване, а не толкова ръстът на производителността.

Откакто сме член на ЕС, възнагражденията у нас нарастват с по-бърз темп от производителността, което не може да продължава вечно, без да се влоши конкурентоспособността ни. За това „принос“ има и непремереното увеличение на минималната работна заплата – едно вредно за икономиката на България решение, смятат от асоциацията.

В кои сфери се очаква да бъдат съсредоточени по-голяма част от вложенията?

Не се очертават хитове и балони като при недвижимите имоти и капиталовия пазар преди кризата и ВЕИ-тата по-късно. С потенциал и набрана скорост са туризмът и селското стопанство, ИТ-секторът, машиностроенето и електротехниката, текстилът, инфраструктурата.

Държавата може да влияе на процеса чрез по-добра и неутрална бизнес среда, при която да се излявят конкурентните предимства, както и с по-добро управление на публичните фондове - например в селското стопанство. Там досега неправилно се насърчаваха основно дейности с малко персонал и малка добавена стойност като зърнопроизводство и технически култури за сметка на производството на плодове и зеленчуци и животновъдство.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Труд](#)

✓ Внесохме 44,6 млн. лева повече здравни вноски

44,6 млн. лв. повече са събрани от здравни вноски миналата година, съобщиха вчера НЗОК. Както прогнозираха експерти от здравното министерство, се очакваше преизпълнението на приходите да е към 50 млн. лв.

Веднага 11,1 млн. лв. от надвнесената сума са преведени на болниците на 30 декември за извършено лечение през октомври м.г. Продължава обаче тревожната тенденция наши лекари да бягат зад граница, вече над 7000 български доктори работят в ЕС.

За това напомни д-р Цветан Райчинов, шеф на лекарския съюз. Най-много наши медици се трудят в Германия, Франция и Англия. "С най-високи доходите са в Белгия, Дания и Швеция, но там пък данъците са големи, така че оставащото за колегите не е толкова впечатляващо", уточни д-р Райчинов. Грубо казано стартовите заплати за младите лекари в ЕС са

между 5000 и 7000 евро. Близко 600 наши лекари са напуснали държавата ни и м.г. "Приблизително толкова са били и през 2012-а. Броят им се движи между 500 и 600 годишно", каза още д-р Райчинов.

Комисията по здравеопазване в парламента ще започне работа с промените в Закона за лекарствени продукти в хуманната медицина. Сред тях е и нов текст, който има за цел да спре паралелния износ на медикаменти. Според браншовите организации годишно той възлиза на 300 млн. лв. На въпрос дали поправката не противоречи на европейската директива за свободно движение на хора и стоки, шефката на комисията д-р Нигяр Джафер (ДПС) каза: "Промяната не нарушава европейското законодателство. Но тъй като в момента не се знае какъв е точният размер на паралелния износ, то желаещите да го извършват ще трябва да уведомяват Изпълнителната агенция по лекарствата." Т.е. налага се уведомителен, а не разрешителен режим. Д-р Джафер заяви, че с колегите си от БСП се отказват от поправки в Закона за здравното осигуряване, с които отново се въвежда тристепенното управление на здравната каса, и то с преобладаващо държавно участие за сметка на оръжаните представители на обществото. "Ще оттеглим квотния принцип щом пациентските организации настояват, ще бъде застъпено и представителството на работодателите в Управителния съвет, тъй като бяха изпуснати", каза д-р Джафер.

✓ Прогноза: Светът се връща към растеж

Ако 2013 г. донесе стабилизиране в икономиката, през 2014 г. се очаква големите държави да се върнат към по-сериозен растеж, показват прогнозите на водещите финансови институции. На фона на известното забавяне в Китай САЩ, еврозоната и развиващите се пазари ще увеличават своя брутен вътрешен продукт, а по всяка вероятност лихвените нива ще останат близки до рекордните си минимуми, около които се задържаха през последните години.

"2014 година година ще е време на икономически подем за Стария континент", заяви на 30 декември м.г. в интервю за белгийска телевизия председателят на Европейския съвет Херман ван Ромпой. "Налице е положителен растеж в страните от еврозоната без Словения и Кипър, като дори затруднените Испания и Гърция дават сигнали за ръст", коментира Ромпой.

София не е Ню Йорк, Лондон или Токио. Колкото и икономиката ни да е пренебрежимо малка на фона на мегадържавите, все пак всеки се пита какво ще стане през новата година и в какво да вложи парите си. Ще поскъпнат ли жилищата ни? Как ще се представи Българската фондова борса? Какъв ще е курсът на долара? Ще се запази ли тенденцията за падане на лихвите по кредитите и депозитите? "Труд" се опита да намери отговори на тези въпроси, като потърси водещи експерти (вижте в отделните текстове на страницата).

Лихвите - още по-ниски

През 2014 г. лихвените проценти по депозитите ще продължат да спадат, като можем да очакваме те да достигнат нивата преди кризата, показва анализ на УниКредит Булбанк.

"На този етап банковата система е свръхликвидна, като банките по-скоро търсят начини за пласиране на привлечения ресурс, отколкото целенасочено да се стремят да привлечат нови обеми на висока цена", смята Екатерина Кирилова, директор "Маркетинг и клиентски сегменти" в трезора.

"По-ниските лихвени проценти едва ли ще се отразят на спестяванията на населението и те ще продължат да нарастват, но с доста по-бавни темпове", добавя тя.

Според експерта в търсене на инструменти за получаване на по-висока доходност и справяне с инфлацията е много вероятно потребителите да насочат част от спестяванията си към взаимни и доброволни пенсионни фондове като средство за дългосрочно спестяване и осигуряване на добър жизнен стандарт за годините след пенсиониране.

Добрите имоти ще поскъпват

С около 10% ще се повиши активността на пазара на жилища през 2014 г., а ценовите нива ще варират в зависимост от качествата на конкретния имот, смятат от АДРЕС. Основен двигател на пазара ще бъдат хората със стабилни доходи и спестени пари в брой.

"Спадът на цените е вече в миналото. Възможно е някои типове имоти да поевтинят с няколко процента, но жилищата в търсените квартали ще повишат цените си. На пазара вече се усеща недостиг на имоти, а новото строителство е дефицитна стока", казва Георги Павлов, изпълнителен директор на АДРЕС.

Според прогнозата на АДРЕС стабилният пазар ще предизвика и сделки на по-високи нива. Ако досега средната цена, на която двете страни си стискат ръцете, е около 50 000 евро, през 2014 г. тази стойност ще се покачи до 55 000 - 60 000 евро.

Очаква се да се появят и повече купувачи за инвестиция. Ако през 2013 г. с тази цел жилище са придобивали около 9% от купувачите, тази година техният дял може да достигне 15%.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Даниела Бобева: Правилата за обществените поръчки ще се променят тази година

Вицепремиерът пред "Капитал Daily"

Правителството ще насърчава банковото посредничество и извънсъдебното разрешаване на спорове между фирмите. Това каза в интервю вицепремиерът Даниела Бобева, която изрази надежда, че през настоящата година административната тежест, от която се оплаква бизнесът, ще намалее ефективно. Екипът ѝ подготвя нови правила за провеждане на обществени поръчки и за управление на държавните дружества. Работи и по създаването на продукт, чрез който Българската банка за развитие да подпомага стартиращи бизнеси. В началото на 2014 г. Бобева е оптимист, че икономиката разполага с потенциал, който ще се реализира след премахването на спънки, които по думите ѝ са просто концептуални.

Какво може да очаква бизнесът от вас като вицепремиер по икономическите въпроси през новата година?

Ще се постараям всички онези мерки за намаляване на административната тежест, които вече сме обещали, да ги изработим заедно с народните представители и да ги направим реалност. Надявам се още в началото на годината промените в закона за обществените поръчки да бъдат приети и това да насърчи малкия и средния бизнес да участва в тях.

Освен по него се работи и по изработването на пътна карта за електронизиране на обществените поръчки. Пишем и правилник за прилагане на закона, където ще е голямата битка. Работим и по линия на Българската банка за развитие, която се надявам тя да успее да направи няколко нови, атрактивни продукти за стартиращия бизнес. Защото България няма нужда от сложни, софистицирани продукти за startup-и, а от нещо просто и лесно, като за български startup.

През изминалата година заехте активна позиция за реформиране на начина, по който се управляват държавните предприятия. Какво от идеите ви може да видим изпълнено през тази година?

Много се надявам бизнесът да прояви търпение по отношение на държавните предприятия и да не бърка държавата с държавните предприятия или с общинските. Там начинът, по който се управляват, включително и болниците, е довел до натрупани задължения с години. Очевидно, че това не е проблем на това правителство или само на едно правителство. Въпросът е в създаването на механизми тези търговски дружества да се управляват разумно и да не натрупват дългове, които да тежат на целия реален сектор и на бюджета. Реформата в държавните предприятия ще я направим със закон, който цели да ги превърне в истински търговски дружества, които обаче изпълняват социални цели.

Най-лесно бихте постигнали това, ако ги направите публични и ги качите на борсата.

Има дружества, при които дори листването на борсата не помага, въпреки че аз съм радетел за това. Със закона ще се регламентира начинът, по който ще се управляват тези предприятия, включително дивидентната политика на държавата, която до този момент е била доста колеблива.

Инвеститорите очакват от вас повече активност в приватизацията и листването на държавни компании на борсата, например от енергетиката.

Чакайте да ребалансираме енергетиката, да вземем по-важните, стратегическите решения. Приватизацията и листването на борсата е изключително важно, когато се прави в нормална обстановка. Ние в енергетиката все още нямаме нормалност. Разбира се, нищо не е изключено, но все пак приоритетът е върху едно цялостно балансиране на сектора и да предпазим НЕК от сериозни сътресения. НЕК е основният приоритет.

Планирате ли дейности, които да доведат до привличане на чуждестранни инвестиции?

Не мога да убедя администрацията, че е по-добре да не обещаваме 10% облекчение на големите инвеститори, защото нямаме бюджета за това. Защо да не даваме същото и на малките? Нужна е промяна в Закона за инвестициите, ако успее да убедя администрацията в това.

В края на миналата година агенция Standard & Poor's намали перспективата пред кредитния рейтинг на България. Смятате ли, че това изисква някаква реакция от ваша страна, за да не се стигне до намаляване на рейтинга?

Ако прочетете аналитичния доклад на S&P, те коментират нещата отпреди една година, а не сегашното състояние по отношение на банките и обръщат внимание на ниското търсене на кредити. То е свързано с общата икономическа ситуация в страната и ние се надяваме, че както има симптоми на оживление в реалния сектор през трето и четвърто тримесечие, то ще доведе до по-голямо търсене на ресурс от банковата система. Но това, което ние трябва да работим с банките, е да насърчим банковото посредничество, включително чрез финансово образование на гражданите и фирмите, на различните групи потенциални клиенти на банките. Изследванията показват, че ние имаме ниско развито финансовото посредничество в сравнение с останалите държави от Европейския съюз. Имахме го преди кризата, включително и след така наречения кредитен растеж и продължаваме да имаме проблем. В България разбирането е, че вземането на кредит е проява на слабост, а не на сила. Тоест има нужда от образование. Ти ако нямаш кредитна история, не си нормален субект на стопански и обществени отношения.

Искате да кажете, че образованието е това, което спира хората да теглят кредити, а не несигурността?

Аз не казвам, че всеки трябва да вземе кредит, тъкмо обратното. Крайно време е всеки да се размисли, и банките, и кредитополучателите. Проблемът е, че тези, които могат да вземат кредит, не знаят, не са достатъчно образовани да го правят. Българският гражданин, корпорациите, фирмите имат нужда от повече финансово образование и това е, което правителството трябва да прави заедно с финансовия сектор. Вижте какво е участието на борсата. Това не е ли проява освен на всичко друго и на липсата на информираност на хората? Дори и когато много хора участваха на борсата, нивата ни пак бяха под средните.

За да инвестират хората на борсата, те очакват там да се появят атрактивни възможности и нови емитенти, за което държавата може да допринесе. Освен това се подготвя приватизация на самата борса и още през януари ще се гласуват промени в ръководството. Бихте ли казала откъде е заявеният интерес за участие в приватизацията?

Въпросът не е кой ще бъде в ръководството на борсата, защото то е временно, краткосрочно. За нас е много важно борсата да бъде реструктурирана, оздравена, разширена от стратегически, добър инвеститор, който ще работи в партньорство с правителството, което иска да развие капиталовия пазар и единствено заради това търси партньор.

В началото на годината ще имам среща с Асоциацията на пенсионните дружества, след като вече имах такава и с инвестиционните дружества, с борсата, с КФН. Всички тези дискусии ще изкристализират в един пакет, с който да насърчим капиталовия пазар и по-специално борсата, за да се превърне от инструмент за приватизация в истински инструмент за финансиране на реалния сектор. И за да може да се прояви като ефективен инструмент за прозрачност на българската икономика и българския бизнес. Това не означава, че държавата няма да предлага на борсата достатъчно атрактивни проекти.

Какво конкретно смятате да направите за пенсионните фондове, които са най-големите институционални инвеститори и действително имат потенциал да раздвижат пазара? Да позволите участия в IPO? Да увеличите лимитите им за инвестиции в инструменти на местния пазар?

Облекчаване на процедурите, намаляване на ограниченията и разрешаването на всички проблеми, които те считат, че стоят не толкова пред тях, колкото пред фирмите за листване.

Как смятате да улесните дейността на износителите? На тях се възлагат големи надежди да спомогнат за ръста на икономиката.

Това, което ще направим, е активна външнотърговска политика. Тя не се прави с писане на стратегии. Прави се с ангажимент за това. Ще ви дам един прост пример: преди няколко седмици дойдоха представители на мандри от родопския край, които обясниха, че имат потенциал, но не могат да продават продукцията си. Аз вдигнах телефона, обадих се на посланика ни в Москва и вече имаме поети ангажименти, които да разрешат този проблем. Това е активна политика от страна на държавата в подкрепа на търговците. В България няма производител, който да няма капацитет да е външен търговец. България има огромен капацитет за износ, но имаме концептуални проблеми. Светлина в тунела е, че за пръв път отделихме една значителна сума, мисля, че беше над 20 млн. лв., за реклама на български продукти в чужбина. От финансова гледна точка имаме прогрес, сега остава да подобрим логистиката на износа.

Работим още по антимонополните мерки, имаме готови текстове, които да позволят прилагане на същия механизъм, който има при финансовите услуги и в други сектори, какъвто е телекомуникациите например. Механизмът е от регионален принцип, да се върви към секторен, което е революция.

Работим и по възможностите за извънсъдебно разрешаване на спорове между компании. Имаме нужда от насърчаване на фирмите, преди да тръгнат към дълги съдебни дела, да се опитат да намерят решения помежду си. Аз разбирам, че при свито вътрешно търсене конкуренцията се изостря, но бизнесът има нужда от спокойствие, стабилност и такива органи като извънсъдебно разрешаване на спорове помагат.

По концесиите също се работи, като сме във висока степен на готовност за законодателна промяна по отношение на подземни богатства. Насоката е повече контрол и по-голяма конкуренция.

А по отношение на концентрацията на депозити, които имат държавните дружества в банките? Големите дружества, разполагащи с най-много ресурс, не спазиха изискванията на новоприетата от служебния кабинет разпоредба.

Това не е вярно. Преобладаващата част от дружествата са изпълнили ангажимента си. Ако към 30 ноември едно търговско дружество е имало 10 млн. лв. по сметка, на 31 или 1 може да има 0 лв. по сметка. Акцентът на постановлението е да имаш правила, които ти дават критерии при избора къде да си сложиш парите. Единственият проблем е технически и е свързан с приложението на Закона за обществените поръчки. Така че по отношение на правилата драма няма. Всички дружества са направили всичко възможно, за да приложат правилата. Има сектори, в които няма нито едно дружество, което да не ги е изпълнило.

Но има и такива, в които статуквото си стои.

Ако ви интересува конкретно дружество, питайте съответното министерство, но недейте да генерализирате! Има реално изтегляне на парите от едни банки и насочване към други. Аз ви казвам, че в почти всички сектори ако не 100%, то над 90% от дружествата са си преместили парите. Говорим за реално преместване и това не касае една или две банки, а и други банки. Пари са изнесени от една банка и са сложени в друга банка, в много случаи са разваляни договори с неблагоприятни последствия за тези търговски дружества. Проблемът е, че там, където имаш Закона за обществените поръчки, там не можеш да прилагаш наредбата, преди да си променил и да си отговорил на Закона за обществените поръчки. Но тези дружества, за които вие говорите, там има вече доста креативна схема, в която имаш правила, които позволяват хем да се прилага Закона за обществените поръчки, хем наредбата. И това са общи правила за всички предприятия в този сектор, което е уникално като правна рамка. Там, където има публични средства, по дефиниция трябва да се разпределят по Закона за обществените поръчки. Ето защо правилата имат нужда от промяна, технически да бъдат преодолені някои от трудностите.

За да завършим, в началото на новата година, с какви очи гледате на потенциала, който има икономиката и бизнесът?

Страхотен потенциал има в тази икономика и в този бизнес. Аз свалям шапка на всеки, който е направил бизнес, назначил е един-двама души на работа. Независимо от всичко, което се сипе срещу тези хора, ние дължим всичко на тях, затова ние сме в дълг на тези хора. Трябва да правим всичко възможно да растат, да печелят повече, за да ни има и нас.

✓ Прогнози 2014: Строителството в капана на спада

Надеждите за леко раздвижване на пазара са свързани с търговете за пътна поддръжка и интегрираните планове на големите градове

Спадът на строителството за поредна година не е новина. Както и очакването той да продължи през новата 2014 г. Причините са повече от ясни - почти пълната липса на частни инвестиции и на капиталови разходи от държавата и общините направи бранша силно зависим от обществените поръчки, финансирани от европейските фондове. А тъй като годината се очертава преходна между два програмни периода, има голяма вероятност да се окаже и нулева за нови проекти по тази линия.

По тази причина прогнозите на големите компании в сектора за 2014 г. са много различни – за някои тя е по-скоро време за приключване на започнато строителство и подготвителна за новия програмен период (2014 - 2020), докато други разчитат отделни поръчки от него да бъдат обявени още в рамките на следващите 12 месеца.

Като цяло надеждите за леко раздвижване на строителния пазар са свързани основно с търговете за пътна поддръжка, интегрираните планове за развитие на големите градове, санирането на жилищни сгради и евентуални публично-частни партньорства за изграждане на социална инфраструктура.

Пазарът през 2013 година

За строителния сектор изминалата година приключи с изпълнени обекти на обща стойност около 10 млрд. лв. и продължаващ спад и в двете направления - сградно и инженерно строителство. Последните обявени данни на НСИ към октомври показват 7.8% по-малко реализирано строителство в сравнение със същия месец на 2012 г. Изоставането при инфраструктурата (10.8%) е двойно спрямо това при сградите (5.4%), където лекото оживление на жилищния и ваканционния пазар, както и строящите се търговски площи поддържаха макар и слаба активност.

Като цяло данните показват, че все още липсва достатъчен обем от значими частни инвестиции, а обществените поръчки във водния и пътният сектор не са достатъчни, за да върнат строителството към растеж. Включително и заради недостига на ефективното усвояване на европейски средства по някои програми.

Според Камарата на строителите в България (КСБ) като обем на произведената продукция 2013 г. се доближава до 2006 г. За разлика от тогава обаче сега преобладават нагласите за спад, основно заради трайно високата задлъжнялост на общините към бизнеса (160 млн. лв., от които 80% - към строителни фирми) и неефективното усвояване на европейските фондове. Като причина за последното изпълнителният директор на КСБ Иван Бойков посочва слабите проекти, които се нуждаят от значителни корекции при изпълнението им. А на следващ етап – и непрозрачните процедури за избор на изпълнител, които предизвикват вълна от жалби и понякога фатално забавят обществените поръчки.

"Резултатът е трудна реализация на европейските програми, като най-тежко е положението във водния сектор", отчета Бойков. По думите му в повечето случаи става въпрос за системни дефекти, което може да означава проблеми с еврофондовете и занаят.

На слаби обороти

Въпреки ръста на сделките с имоти и стабилизирането на цените на жилищния пазар през последната година сградното строителство също остава слабо. Показва го статистиката на НСИ, според която в сравнение с най-силните години на имотния пазар (до 2008 г.) броят на започнатите сгради през последните години е в пъти по-малък.

Същото отчитат и строителни предприемачи като управителя на варненския "Планекс холдинг" Пламен Андреев. По негови наблюдения в сравнение с бума на имотния пазар спадът на продажбите и започването от неговата компания жилищни проекти е почти двоен (макар и с уговорката, че времето до 2008 г. не беше нормално състояние). Освен това реализация на построените жилища на пазара също е по-бавна.

"Ако преди се продаваше на зелено, в момента залагаме срок за продажба от 1-2 години след завършването на сградата. През това време текат допълнителни разходи по непродадената продукция като лихви по кредити и данъци, които оскъпяват строителството. В бизнес плановете за новите проекти вече залагаме и тях", обобща предприемачът. По думите му добрата страна на кризата е, че сметките вече са много по-прецизни, докато преди е имало разходи, които бяха negliжирани.

Неговите очаквания са през 2014 г. обемът на строителството в най-добрия случай да се запази около достигнатите нива. "Публичните инвестиции са малко, а крупните проекти в частния сектор се броят на пръсти", коментира Андреев.

На същото мнение е и изпълнителният директор на "Главболгарстрой холдинг" Андрей Цеков. Според него без силни частни инвестиции няма да се върне ръстът в сектора. За момента обаче те няма откъде да дойдат заради слабите имотни пазари както в регионален, така и в европейски план.

Потенциал за поръчки

Има голяма вероятност 2014 г. да е нулева за нови строителни поръчки, смята Андрей Цеков. Изпълнението на оперативните програми от първия програмен период вече приключва и няма време за нови поръчки, които да бъдат завършени до края на 2014 г. В същото време ще са нужни месеци за отварянето на мерки по новите оперативни програми и кандидатстването на бенефициенти по тях.

"Опасявам се, че за около година ще има сериозна дупка при обществените поръчки в строителството. Единственото хубаво е, че от стария програмен период останаха проекти в напреднала подготовка, които не можах да бъдат реализирани. Те може относително бързо да бъдат задвижени", смята той.

Иван Бойков от КСБ също очаква 2014 г. да е критична за строителния бизнес. "Приключва първият програмен период, вторият няма как да започне веднага. Не виждам много търгове за проектиране, а нямаме и кадастър, който е от критична важност за подготовката на качествени проекти", изброява той. Според него, ако държавата иска да е готова за новия програмен период, 2014 трябва да е година на ударно проектиране.

Като един от малкото източници на нови поръчки през годината Андрей Цеков посочва търговете за поддръжка на републиканските пътища и магистралите за нов 4-годишен период. В интегрираните планове за градско развитие също има големи и относително готови проекти, смята той. Другата възможност пред бизнеса са публично-частните партньорства за изграждане на социална инфраструктура като болници, затвори и др. За целта първоначално е необходимо компаниите да имат достъп до сериозен финансов ресурс.

При подобна перспектива очакванията са през новата година да запазят позиции основно строителните компании, които са обезпечени с договори, сключени по-рано. "Останалите ще трябва да съкращават хора, а някои няма да оцелеят", опасява се Андрей Цеков.

По-оптимистична е прогнозата на изпълнителния директор на "Трейс груп холд" Мирослав Манолов. Той се позовава на заложения от правителството ръст на икономиката от 1.8% и очаква той да даде положително отражение и в строителството. "Надеждите ни са свързани с новия програмен период. Надяваме се 2014 г. да не е нулева откъм големи обществени поръчки", допълни той.

Според Манолов за момента сигналите от правителството също са в тази посока и затова прогнозата му за годината е умерено оптимистична. По думите му сигналите за момента са за плавно преминаване между двата програмни периода, без сътресения и спиране на обществените поръчки.

✓ Столичната община: евросубсидиите правят силата

София залага близо 700 млн. лв. за мащабна капиталова програма с привлечени средства от оперативни програми
След като 2013 г. беше година на активно проектиране, провеждане на тръжни и отчуждителни процедури, сега повечето проекти на Столичната община са вече готови и чакат своята реализация. Тази година столицата разполага с рекорден бюджет от 1.421 млрд. лв., голяма част от които са за нови станции на метрото, ремонт на улици, булеварди и паркове, обновяване на градския транспорт. От заложените общо 696 млн. лв. инвестиционни разходи на столицата близо 470 млн. лв. ще дойдат по оперативни програми. В общата сума се включва и заемът от 118 млн. лв. за столичния завод за боклук.

Предпазливи инвеститори

По думите на зам.-кмета по финанси Дончо Барбалов негативната перспектива на агенцията Standard & Poor's (S&P) за промяна на рейтинга на България от "стабилен" на "негативен" със сигурност ще се отрази върху финансите на столицата. "За момента агенцията запазва рейтинга BBB (второто най-ниско инвестиционно ниво), но не изключва в рамките на следващите две години да го понижи, което означава по-малко и предпазливи инвеститори", каза Барбалов. По неговите думи общината има ясни инвестиционни приоритети, които са помогнали за разработването на мащабната капиталова програма за тази година. "Не предвиждаме поемането на нов дълг, тъй като финансирането по оперативните програми вече е осигурено и няма проекти, за които трябва да търсим допълнителни средства", допълни той.

Да проектираш София

"Основните дейности, които са предвидени за тази година, са разработване на градоустройствени планове, инвестиционни проекти, подготовка за кандидатстване по оперативни програми и публично-частни партньорства", казва гл. архитект на София Петър Диков. По думите му намеренията на общината са през 2014 г. да обърне внимание върху производствените и технологичните зони и градските паркове. "За жалост зелената система изисква много средства за отчуждаване на имоти, които за момента общината не може да осигури", допълни той.

За интегрирания план за градско възстановяване и развитие средства ще бъдат привлечени главно по програма "Региони в растеж". "Все още не е ясно какъв размер от бюджета ще бъде отделен за София или каква ще бъде координацията на държавата по плана, но ние имаме готовност да реагираме при всяка ситуация", каза Диков.

Общата стойност на подготвените 420 проекта в трите зони за въздействие – социална, икономическа и публична, са на стойност 4.5 млрд. лв. Те ще бъдат изпълнявани поетапно през следващите седем години, стартирайки през 2014 г. с няколко процедури, които бяха подготвени през 2013 г. – международните архитектурните конкурси за реконструкция на централната градска част и паметника "1300 г. България". До края на месеца ще бъде обявено и състезанието за нова визия на Княжеската градина и Паметника на съветската армия.

✓ Производителите в еврозоната са завършили 2013 г. с ръст

През декември производственият сектор в еврозоната е отбелязал най-бързия си ръст от средата на 2011 г., което дава добра основа за възстановяване след трудната 2013 г. Изготвяният от Markit индекс на мениджърските поръчки (PMI) в сектора е нараснал до 52.7 пункта през миналия месец спрямо 51.6 през ноември. Това е най-високото ниво на показателя от 31 месеца, като нива над 50 пункта показват нарастване на активността. Новите поръчки са постигнали най-бързия си ръст от април 2011 г., освен това има значителен спад в темпа на съкращаване на работници, което бе неизменна тенденция в продължение на две години.

Икономическо възстановяване

"Производителите отчитат продължаващ ръст на поръчките и износа, което е сигнал за добър старт на 2014 г. Изглежда, че производственият сектор ще спомогне за постигане на видимо, макар и ограничено възстановяване на цялостната икономика", коментира Крис Уилямсън, главен икономист на Markit. Той също така отбелязва, че цените на продукцията са започнали да нарастват леко, което също е добър знак на фона на притеснително ниската инфлация през последните месеци на миналата година.

В повечето икономики във валутния съюз очакванията на мениджърите са позитивни, като голямото изключение е Франция. Активността в производствения сектор на втората най-голяма икономика в региона е достигнала шестмесечно дъно в последния месец на 2013 г. Това може да подкопае възстановяването в региона въпреки подобрението в другите страни.

"Макар Германия, Италия и Испания да отчитат най-бързия ръст на производството от началото на 2011 г. благодарение на нарастващия износ, Франция продължава да се влошава и да губи външни пазари. Това подсказва, че конкурентоспособността е основен фактор и френските производители трябва да вземат мерки да застигнат конкурентите си", отбелязва Уилямсън.

Смесени сигнали от Азия

Производителите в Азия също са завършили 2013 г. с предимно позитивна нотка, като растежът е достигнал многогодишни върхове в Япония и Тайван, но по-умерените темпове в Китай създават някои опасения за започващата година. И двата PMI индекса на сектора в Китай са спаднали през декември, което подкрепя оценките, че втората световна икономика е забавила ръста си през последното тримесечие.

Изготвяният от HSBC и Markit PMI е спаднал до тримесечно дъно от 50.5 пункта, докато официалният показател е спаднал до 51 пункта, което е най-ниското ниво от четири месеца. "Икономиката все още расте, в това няма съмнение, но темповете определено се забавят", отбелязва Йо Вей, икономист в хонконгското подразделение на Societe Generale.

Забавянето в Китай може да охладни ентузиазма за експортно ориентирани икономики в региона като Япония, чийто производствен PMI е достигнал най-високото си ниво от седем години и половина през декември. От друга страна,

азиатските износители разчитат да се облагодетелстват от сигналите за икономическо възстановяване в един от основните си пазари - САЩ.

✓ Прогнозите за 2014 г: Застрахователите се надяват на ръст в икономиката

Раздвижване в кредитирането и повишен интерес към здравни полици може да помогнат на пазара

Ако икономиката порасне, ще пораснат и застрахователите, но през 2014 г. това едва ли ще се случи. Такива са прогнозите на компаниите от общото застраховане за новата година, като повечето са по-скоро умерени песимисти, отколкото оптимисти за развитието на пазара. Основната причина е усещането за замръзване на икономиката, което въпреки всички отчети на правителството се споделя от всички застрахователи, до които се допитахме. Ръст на премиите може да дойде по две линии – повишение в цените на задължителната "Гражданска отговорност" и по-голям интерес към здравното застраховане.

Докато първото изглежда неизбежно, второто – сключване на повече здравни полици, е пряко зависимо от състоянието на икономиката. Както частното здравно осигуряване на фондовете, така и новото здравно застраховане разчита много на корпоративни договори, сключвани от компании. Макар да има леко раздвижване и при индивидуалните договори, те все още носят малка част от всички събрани премии.

По следите на БВП

Орлин Пенев, изпълнителен директор на "Алианц България", прогнозира, че ако икономическата обстановка се запази същата и през 2014 г., с минимален ръст на БВП, тенденциите в застраховането ще са същите и няма да има сериозни размествания. "Очаквам 2014 г. да донесе или стагнация със същите нива, или ръстът да не надминава този на икономиката, ако изобщо има такъв", коментира Пенев. Според него повишение на пазара може да дойде заради увеличени цени на "Гражданска отговорност", докато при останалите полици търсенето няма да се промени особено.

Ивайло Йосифов, главен изпълнителен директор на "Дженерали България", има сходна прогноза: "Що се касае до обема на пазара, аз съм умерен оптимист. Не очаквам никакъв сериозен ръст, основно заради макроикономическата рамка", коментира той. Подобни са очакванията на Кирил Бошов, председател на управителния съвет на "Евроинс иншурънс груп", изпълнителните директори на "Бул инс" и на "Армеец" Стоян Проданов и Цветанка Крумова.

Прогнозата на Кирил Бошов за идната година е за слаб ръст на премиите, ако изобщо има такъв, и отново обичайните проблеми с ниската цена на "Гражданска отговорност". "Не очаквам сериозно развитие на другите линии поради продължаващото слабо кредитиране от страна на банките. А то е причинено от все още слабото търсене от пазара на дребно, както и от корпоративния сегмент, който е доста предпазлив", смята Бошов.

Проданов оцени изминалата година като 2012 г. и каза, че очаква и през 2014 г. да няма големи промени и раздвижвания. Той обаче прогнозира ръст, макар и малък, като надеждите му са възстановяването на европейската икономика да се пренесе и в България. Проданов също очаква покачването на премиите по "Гражданска отговорност" да продължи, а също така и по "Автокаска". За задължителната полица той коментира, че няма логика компаниите да задържат цените по-ниски от реалните и да покриват загубите от другите си продукти. По думите му имущественото застраховане едва ли ще стане по-търсено, защото то зависи основно от кредитирането, а ръст може да има единствено ако се въведе задължителен катастрофичен пул. "Не виждам как ще се отлепи кредитирането от сегашните нива", добави Проданов.

Като с държавна помощ

Той е сред застрахователите, които поддържат идеята за създаване на катастрофичен пул със задължителни полици за домовете. Преди няколко седмици планове за него бяха коментирани от депутата от "Коалиция за България" Димчо Михалевски, който лансира предложение застраховането на домове срещу катастрофични рискове като земетресение да стане задължително. Засега движение по проекта няма, но по неофициална информация има готови предложения за законови промени, които се обсъждат от депутати от БСП.

Против задължително застраховане е Цветанка Крумова от "Армеец", като тя смята за по-удачно да се създаде пул, в който хората да участват доброволно. По думите ѝ дори след природни катаклизми има много слабо търсене на имуществени полици и единствено кредитирането може да увеличи сключването им. Поведението на банките при отпускане на заеми е важно и за другата основна застраховка - "Автокаска". "Много хора просто не могат да си позволят да си купят автомобил без кредит", обясни Крумова. Слабите покупки и на нови, и на употребявани автомобили влияят върху премиите по "Каска", тъй като с течение на времето колите остаряват и цените за застраховка падат. Ако през това време автопаркът не се обновява, това означава постепенно спадане на премиите, тъй като те са процент от стойността на автомобила.

Ивайло Йосифов от "Дженерали България" смята, че две противоположни тенденции ще поддържат баланс през 2014 г. - на ръст в сектора на здравните полици и свиване на общия пазар заради икономическата ситуация. При изравняването им стойността на премиите ще си остане без особена промяна спрямо 2013 г. Йосифов отбеляза, че все повече компании оценяват значението на здравното застраховане за служителите си. Кирил Бошов е повече песимист за здравното застраховане, където очаква само слаб растеж. "Предвид факта, че това е доброволен бизнес, който изцяло зависи от финансовата ситуация и желанието на фирмите да инвестират в служителите си, в България тази услуга са оценили само международните компании и големите български", обясни шефът на ЕИГ. Сред здравните фондове, прелицензирани като нови компании, има и такива с допълнителен лиценз за автомобилни и имуществени полици.

Нови модели

Йосифов коментира, че част от новолицензираните може да се фокусират и върху предлагане на автомобилни застраховки и ако прилагат същите практики, каквито е имало в здравното осигуряване, това може да нанесе сериозни щети на пазара.

"Преди промените в закона на пазара на здравното осигуряване се вихреше конкуренция, която беше дори по-свирепа от тази в автомобилното застраховане. Надявам се повишените изисквания към резервираността и финансовата стабилност на компаниите след тяхното прелицензиране да внесат нотка на здрав разум в някои играчи на пазара", обясни Йосифов, като добави, че главната роля тук има регулаторът.

И той, и други застрахователи подчертават нуждата да се спечели доверието на потенциалните клиенти към застрахователните услуги. Тази нужда беше подчертана и по време на дискусиите за застраховането, организирана в началото на декември в рамките на Chivas 12 Chairs от различни застрахователни компании и брокери. Според Йосифов самите компании не бива да допуснат нездрава конкуренция в автомобилното застраховане, а повишаването на интереса към имуществени и животозастраховки не трябва да е заради интересите на компаниите, а заради тези на хората.

[Вестник 24 часа](#)

✓ България е на първо място в ЕС по ранно напускане на училище

България е на първо място в ЕС по ранно напускане на училище. Средната възраст на напускане на училище е около 14,3 години. Това каза директорът на социологическата Агенция „Медиана“ Кольо Колев, цитиран от Фокус. Той представи резултатите от социологическото изследване за средното образование на пресконференция.

"България е на девето място по напускане на училище, преди завършване на средното образование от страните в Европейския съюз", уточни Колев. По думите му, учениците са демотивирани от това, че, след като завършат средното си образование, те ще получат една бележка, която няма да им послужи за нищо. В голяма част от другите страни не е така. Там има много повече възможности за завършване и за продължение на образованието, заяви Кольо Колев.

Според 73,1 % от запитаните в социологическото изследване, те одобряват дуалната система, а 8 % - не. 61,7 % от запитаните ученици в 11 и 12 клас одобряват идеята за дуалната система. Една голяма част от тях приемат идеята с много голям интерес. 91 % от пълнолетните смятат, че средното образование трябва да дава професионална квалификация. 54% от пълнолетните смятат, че не могат да се хванат на работа, а още по-голям процент от учениците не одобряват промяната в закона за работа на непълнолетни. 69% от пълнолетните обаче смятат, че всъщност работата за пари е добре, за възпитанието на учениците, като тук се получава един разрез с обществените нагласи. Според изследването, 19% от дванадесетокласниците у нас работят.

✓ Земеделците, регистрирани по ДДС, избират през януари как да бъдат облагани

Физическите лица, които са регистрирани като земеделски производители и едновременно с това са регистрирани по Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС), вече ще имат право да избират реда за облагането на доходите от дейността им, съобщи от НАП.

Тези доходи ще се облагат с данък върху годишната данъчна основа от стопанска дейност като едноличен търговец, само ако земеделският производител избере този ред на облагане.

До края на януари ще може да се подаде декларация с избрания вид облагане. В случай, че земеделците не подадат такава декларация за доходи придобити след 01. 01. 2014 г., те ще се облагат с данък върху общата годишна данъчна основа, като при формирането на облагаемия доход ще могат да приспадат само нормативно-определените разходи (60 или 40 на сто в зависимост от вида на произвежданата продукция).

Образец на декларацията по чл. 29а, ал. 4 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, с която се упражнява правото на избор за облагане с данък върху годишната данъчна основа от стопанска дейност като едноличен търговец, както и повече информация за облагането на доходите на земеделските производители може да се намери на сайта на приходната агенция www.nap.bg.

Декларацията се подава лично от земеделския производител или негов упълномощен представител в териториалната дирекция на НАП по постоянен адрес на физическото лице. Декларацията може да се подаде и по пощата, с обратна разписка.

Допълнителна информация за декларирането и плащането на данъци и осигурителни вноски земеделските производители могат да получат на цената на градски разговор от цялата страна на телефона на информационния център на НАП 0700 18 700 или на електронна поща infocenter@nra.bg.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Всеки десети отпада от училище

Все повече български деца отпадат от училище, защото емигрират. Това става ясно от стратегия за намаляване броя на учениците, преждевременно отпаднали от училище, изготвена от просветното министерство.

Съгласно нея само за пет години - от 2008 до 2012 година, децата, които спират да посещават школото, защото са заминали в чужбина, са се увеличили с почти 50%. От 3769 през 2008 година те са станали 5367 през 2012 г. Тази причина за отпадане е изместила от второто място нежеланието да ходиш на училище. В стратегията е записано, че страната ни няма възможност за обмен на данни с държавите, където тези семейства емигрират, така че не можем да разберем дали децата са продължили да учат там. Едва от тази учебна година в България е направен електронен регистър, чрез който можем да следим движението на децата - прекъсване, смяна на школото, стига да е в рамките на България.

Основната причина, поради която хлапетата спират да ходят на училище обаче, са семейните причини. МОН посочва, че 51% от всички ученици са преустановили ходенето в клас заради тези причини, но не конкретизира какво стои зад това определение. Като особено рискови за отпадане се посочват учениците, които повтарят класа. Второгодниците най-често се демотивират и в края на втората година прекъсват. Любопитно е, че като рискови за отпадане се посочват и децата, непосещаващи детски градини, особено ако са от малцинствата. Заради това се предлага държавата да покрива таксите за забавачка на малчуганите, чиито семейства са с ниски доходи, само и само те да се социализират отрано.

Преждевременно напусналите школото са 12,5% от българите, което означава, че от образованието изпада приблизително всеки десети. В момента в България близо 8000 от младите хора между 20 и 24 години никога не са виждали класна стая. 82% от младежите, които са напуснали училище преждевременно, са безработни, като половината от тях въобще не търсят работа и не желаят да се трудят. Сред хората, които не са завършили средното си образование, е най-висок и делът на живеещите в бедност. Те са три пъти повече от онези, които все пак са взели гимназиалната си диплома. Вероятността за отпадане от училище е двойно по-голяма във фамилии, където самият глава на семейството е с начално или основно образование, посочват експертите. Хората с основно и по-ниско образование имат средно с 45% по-нисък доход от тези, които са изкарвали гимназия. В селата едва около 40% от обитателите са успели да избутат средно образование. Най-много отпадащи от училище има в Югоизточния район на страната, където всеки пети не довършва гимназия.

✓ Данъците с ПИК код

Данъчните декларации ще се подават по интернет с помощта на персонален идентификационен код. ПИК ще смени електронния подпис, който сега е нужен за онлайн услугата, научи "Стандарт". Все още обаче има юридически пречки, които трябва да се изчистят. Затова няма да е възможно подаването с код на декларациите за доходите от 2013 г. през следващите месеци, докато тече кампанията. Идеята на Националната агенция за приходите е ПИК да спести време и пари на гражданите. Всеки ще може да вземе безплатно своя код от офис на НАП.

Кампанията за деклариране на доходите от 2013 г. стартира вчера. Само за два часа бяха пуснати 45 формуляра в офисите на НАП. Крайният срок е 30 април.

✓ В топ 10 сме за туризъм в света

Британци ни препоръчват като хитова дестинация през 2014 г.

Страната ни се нареди сред най-атраktivните дестинации, които трябва да бъдат посетени през 2014 г. България е на осмо място в топ 10 на най-добрите туристически дестинации в класацията на британското туристическо издателство "Раф Гайдс" (Rough Guides). Според изданието страната ни ще бъде хит през настоящата година заради уникалното културно-историческо наследство, невероятните плажове и изобилието от минерални води. Като екстра се споменават и приятелски настроените хора и ниските цени за предлаганото разнообразие. Британското издание акцентира върху възможностите за отдих у нас и забележителностите, които трябва да бъдат включени в програмата на гостите при посещението им в България. Задължителни атракции са Рилският манастир, Старият Пловдив, Копривщица, Витоша и храм-паметникът "Александър Невски". Британските туристи да не пропускат да се потопят в атмосферата на плажните ни барове и да опитат родно кисело мляко, препоръчват журналистите. Според списанието, България предлага природни красоти и купон като Хърватия, но за сметка на това почивките тук са по-изгодни и все още не е пренаселено с туристи. Челните места в класацията на хитовите дестинации за 2014 г. се заемат от Етиопия, Мадагаскар, Бразилия, Турция, Грузия, Руанда и Япония. След нас се нареждат съседна Македония и Филипините.

investor.bg

✓ Започна новата данъчна кампания за доходите през 2013 година

Всички, получили доходи извън работна заплата, трябва да подадат данъчната си декларация до 30 април

В 9 часа тази сутрин официално започна данъчно-осигурителната кампания за тази година. За първите часове в офисите на Националната агенция по приходите вече има подадени 60 декларации от цялата страна, става ясно от съобщение на агенцията.

15 от подадените декларации са изпратени онлайн, допълват още от данъчните служби. Първата декларация всъщност е постъпила в сутрешните часове на 1 януари, като деклараторът е от Кърджали. Той няма задължения към хазната, а е надвнесъл 46 лева, които НАП сега трябва да му възстанови, сочи още справка на данъчните.

Всички физически лица, които получават доходи извън трудовите си възнаграждения, трябва да подават данъчни декларации, а крайният срок за това е 30 април 2014 година. Подалите декларации и внесли своите задължения до 10 февруари могат да ползват 5% отстъпка.

Отстъпка в рамките на 5% за целия период ползват и подалите декларация по електронен път. Деклараторите обаче трябва да имат електронен подпис, за да подадат декларация по електронен път.

Има промяна и при авансовото внасяне на данъците. През четвъртото тримесечие на 2013 г. не се внасяше авансово данъкът по гражданските договори. Целта е да може да се даде възможност на хората да ползват отстъпки, една от които е при подаването на декларация преди 10 февруари.

В Закона за данъците върху доходите на физическите лица са предвидени още и отстъпки - при извършени дарения през годината. С 5% се намалява данъчната основа при дарения за лечебни заведения, институции, предоставящи социални услуги, детски заведения, кооперации на хора с увреждания, за Българския червен кръст, културни институции и други.

С до 50% пък може да бъде намалена данъчната основа при дарение в полза на Фонда за лечение на деца в чужбина или на Фонда за асистирана репродукция. Общият размер на данъчното облекчение обаче не може да превишава сумата от 65% от годишните данъчни основи, е записано още в закона.

Облекчения ползват и млади семейства, които ползват ипотечни кредити.

От тази година физическите лица ще могат да ползват и данъчно облекчение за доходи, които не превишават минималната работна заплата. Това предложение беше прието от Народното събрание преди броени седмици. С промени в закона за бюджета за 2014 година беше прието хората, получаващи доходи под минималната работна заплата, да могат да си възстановят предварително вношения през годината данък върху доходите в размер на 10% върху възнаграждението.

Това обаче ще може да стане едва в средата на 2015 година – след края на данъчната кампания за доходите, получени през 2014 година. Работещите за минимално възнаграждение ще трябва да подадат и данъчна декларация в началото на следващата година.

На този етап НАП не е дала указания за вида и начина на попълване на тези декларации. Вносителите на предложението - "Коалиция за България", обаче обещаха облекчена документация.

money.bg

✓ **Адемов: Пенсионната система се използва за решаване на проблеми в други сектори**

Гъвкавите форми на пенсиониране, сред които и ранното, обещаващи от БСП предизборно и записани в програмата на правителството, остават в теорията на вероятностите.

Това стана ясно от думите на ресорния министър Хасан Адемов в ефира на БТВ, след като преди две седмици промените в Кодекса за социално осигуряване в тази посока бяха окончателно отхвърлени.

Според него пенсионната система в последните години е използвана за решаването на проблемите в други сектори, което поставя под съмнение фискалната стабилност на държавата.

"Ако имаме проблеми на пазара на труда и продължим с ранното пенсиониране, ще изпаднем в ситуацията да не плащаме и този нисък размер на пенсиите. Замразяването на възрастта и стажа са мерки за увеличаване на дефицита, трябва да съхраним финансовата стабилност на пенсионната система и да разположим отделни мерки във времето", заяви Адемов.

След като обясни, че има редица фактори, с които управляващите трябва да се съобразят, като демографската криза, фискалната стабилност на страната и препоръките на Европейската комисия, той все пак остави възможността за ранно пенсиониране, тъй като програмата е писана за 4-годишен мандат на кабинета.

„Ако смятате, че всяко правителство може да изпълни цялата си програма за 6 месеца, това означава да сме някакви вълшебници. Ако продължим в тази посока, означава, че искаме да сринем финансовата система, а това правителство няма такива намерения", каза Адемов.

Министърът прехвърли топката в ръцете на бизнеса, в който били налетели свежи пари след разплащането на държавата с него. „Той (бизнесът - бел. ред.) трябва да реши проблемите. Ако хората са заети, няма да имат нужда от ранно пенсиониране", смята Хасан Адемов.

Той обяви, че огромното му желание е всеки да може да се пенсионира, но уточни, че трябва да се направи избор: „Европейската солидарност ни дават пари - близо 2 милиарда за заетост. От една страна ги ползваме, от друга казваме, че ги ползваме, а предлагаме хората да се пенсионират рано. Трябва да изберем едното от двете".

Адемов коментира и разнобоя между БСП и ДПС за въвеждането на т. нар. данък богатство. През уикенда лидерът на социалистите Сергей Станишев припомни предизборното обещание за въвеждане на диференцирани ставки и данък за средната класа. Вчера обаче Йордан Цонев заяви, че ДПС няма да подкрепи идеята.

По думите на министъра в програмата на правителството не са предвидени такъв тип промени. „Вижда се, че няма съгласие по този въпрос между двете партии, дискусиата продължава в търсене на най-доброто решение. То минава през прозрачна и предвидима данъчна система. Резки промени не са за предпочитане", обобща Адемов.

✓ **Онлайн и мобилното банкиране - ключово за лидерството в сектора**

Пазарът на платежни услуги продължава да се развива с бързи темпове. Новите онлайн и мобилни разплащателни канали ще играят ключова роля в определянето на бъдещите пазарни лидери в сектора.

УниКредит Булбанк предлага на своите клиенти микро и малки предприятия (ММП) онлайн и мобилни разплащателни канали, които осигуряват 24-часов онлайн достъп до абонираните сметки и информация за тях, по-ниски такси и комисиони за преводите в сравнение с тези, наредени на хартиен носител и достъп до голям набор от услуги.

Продължаваме с усилията си за разширяване на услугите, предлагани през електронен канал - управление на плащания, заявяване/откриване на сметки, карти и други услуги, управление на ползвани кредити и др.

Депозити:

През изминалата година се наблюдаваше плавно, но стабилно увеличение на обема привлечени средства при клиенти в сегмент Микро и малки предприятия. През годината обемите нараснаха с около 5%. Традиционно за сегмента силно преобладават обемите привлечени средства, съхранявани от клиентите по разплащателни сметки. В допълнение - през 2013 г. се наблюдава засилване на тази тенденция, като средствата, съхранявани по срочни депозити представляват едва 10% от общия размер привлечени средства при 23% в края на 2012 г. Този факт може да се възприеме и като следствие на повишаване на дейността на предприятията.

Запазва се тенденцията на спад при лихвени проценти по срочни депозити, като резултат от повишаване на нормата на спестяване от нефинансовите предприятия вследствие влошаване на бизнес климата, сравнително ниския интерес на клиентите в сегмента към продукта и наличието на добра ликвидност на банките.

Кредити за ММП:

Оправдаха се очакванията ни от 2012 г. за засилване на активността на предприятията в сегмента. Действащите инициативи на Европейския съюз през 2012 г (Програми за развитие на селските райони, ОП Конкурентоспособност - Енергийна ефективност и зелена икономика, JEREMIE 1 - ва линия, JEREMIE 2-ра линия и др.) бяха основна причина за стимулиране на инвестиционната дейност на предприятията, която продължи и през настоящата година.

Следствие на реализираните инвестиционни проекти през 2013 г. се наблюдава значителен ръст в оборотното кредитиране - обемът на предоставените кредити за оборотни средства е с 15% по-висок от предходната година. Необходимостта от по-голям обем оборотни средства е индикатор и за активизиране и разширяване на дейността на предприятията в резултат на извършените инвестиции.

И през 2013 г. продължи тенденцията кредитирането на МСП да се извършва основно при прилагане на съвместни инициативи с външни институции - гаранционни и грантови схеми като JEREMIE (2-ра линия), НГФ (ОП „Рибарство и аквакултури" и ПРСР), ОП Конкурентоспособност, ПРСР на ДФЗ и др.

Предлаганите от банките ценови условия по кредити (в т.ч лихви, такси и комисиони) през 2013 г отбелязаха значителен спад. Този факт е обусловен, както от силната конкурентна среда на междубанковия пазар, така и от усвояване от страна на банките на линии, целящи стимулиране на икономиката - ЕИБ, JEREMIE 2-ра линия, СЕВ и др.

Прогноза за 2014 г.:

През последните години клиентите в сегмент Микро и малки предприятия оцениха по-благоприятните възможности за реализиране на инвестиции и предлаганите допълнителни механизми, допринасящи за подобряване на условията за обслужване на кредити. И през 2014 г. ще продължат усилията ни за сътрудничество с национални и международни финансови институции като ЕИБ, ЕБВР, НГФ и др. за осигуряване на такива механизми - гаранционни схеми, целеви ресурс при по-благоприятни ценови условия и др. Те ще бъдат насочени към финансиране на инвестиционни проекти и предоставяне на оборотни средства, необходими за повишаване производителността на предприятията. Фокус ще бъде финансиране на иновативни проекти, млади предприемачи, стартиращи предприятия и др. Една от значителните пречки за нормалното функциониране на предприятията през 2014 г. (основно в сектор Селско стопанство) е приключване на програмния период 2007-2013 г. и все още неясните параметри и условия по Оперативните програми на ЕС за следващия програмен период.

[Вестник Монитор](#)

✓ Касовите апарати в автобусите засега задължителни

Касовите апарати в автобусите у нас засега остават задължителни от началото на тази година. Изискването за инсталиране на касови апарати с връзка с НАП от 1 януари беше заложено с промени в Закона за ДДС от март миналата година. В последните работни дни на миналата година обаче парламентарната транспортна комисия прие нова промяна в срока. С изменения в Закона за автомобилните превози задължителното въвеждане на фискалните устройства отново се отлага, този път до 30 юни. Времето не стигна обаче и депутатите не успяха да гласуват отлагането в пленарната зала.

Близо 1200 автобуса за междуградски превози са снабдени с касови апарати, сочи информация на бранша. В останалите близо 6 хил. автобуса устройства все още не са инсталирани.

Превозвачите са несигурни дали да ги поставят, защото не изключват възможността изискването да отпадне. Около 200 лв. струва едно фискално устройство.

Това е четвърто отлагане на крайния срок.